

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

(підпис)

“ ” травня 2019 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності «Фінанси і кредит»
на тему: «Податок на прибуток підприємств у податковій системі
України»

Виконавець:

студентка Центру заочної форми
навчання

Топалова Ірина Сергіївна

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

Дубовик Ольга Юхимівна

Одеса 2019

Зміст

Вступ.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРИБУТКОВОГО ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ	
1.1 Еволюція становлення податку на прибуток.....	6
1.2 Економічна сутність податку на прибуток підприємств	18
1.3 Проблемні питання оподаткування прибутку підприємств в Україні.....	26
РОЗДІЛ 2. ФІСКАЛЬНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ОПОДАТКУВАННЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ	
2.1 Нормативно-правове забезпечення механізму стягнення податку на прибуток.....	32
2.2 Роль податку на прибуток підприємств у формуванні доходів бюджету..	38
2.3 Аналіз прибутковості державних та приватних підприємств.....	49
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ	
3.1 Адаптація зарубіжного досвіду формування системи оподаткування прибутку до умов України.....	55
3.2 Шляхи вдосконалення механізму стягнення податку на прибуток.....	67
Висновки.....	73
Список використаних джерел.....	75

Вступ

При формуванні податкової політики уряду важливо забезпечити поєднання інтересів платників податків і держави, стимулюючи суб'єктів господарювання до ведення активної підприємницької діяльності з метою збільшення надходжень податків до бюджету. Податкові реформи, в тому числі у сфері оподаткування прибутку підприємств, здатні або створити умови для економічного зростання, або стати одним з факторів його уповільнення. Саме податок на прибуток є тим податком, за допомогою якого держава може активно впливати на економічну діяльність підприємств. Тому одним з основних напрямків податкової реформи в Україні стало реформування податку на прибуток підприємств. Однак в даний час регулююча функція податку на прибуток використовується недостатньо для забезпечення високих темпів економічного зростання.

Актуальність теми дипломного дослідження обумовлена недостатньою розробкою теоретичних і практичних питань оподаткування прибутку підприємств в сучасній податковій системі, а також існуючими проблемами в механізмі його обчислення і сплати.

Пріоритетним напрямком на сучасному етапі є визначення найбільш оптимального співвідношення фіскальної та регулюючої функцій податку на прибуток, оскільки регулююча функція даного податку безпосередньо пов'язана з економічним зростанням, але реалізується значно меншою мірою, на відміну від фіскальної. Вплив податку на прибуток на процеси регулювання діяльності підприємств в економіці багато в чому залежить від його основних елементів - ставки, пільг, податкової бази. Більш повне використання таких елементів, як ставка і пільги, здатне досить серйозно вплинути на податкове регулювання в економіці, темп економічного зростання, інвестиційну привабливість для потенційних інвесторів і збільшення ВВП.

У зв'язку з цим становить інтерес дослідження теоретичних і практичних аспектів обчислення і справляння податку на прибуток в Україні, вивчення історичного досвіду і практики розвинених країн. Проблема дослідження

визначається існуючими протиріччями між необхідністю створення умов для стимулювання економічного зростання в Україні і превалюванням фіскальної функції податку на прибуток підприємств в практиці оподаткування.

Мета і завдання дослідження. Метою дипломного дослідження є розробка рекомендацій щодо створення ефективної системи оподаткування прибутку підприємств.

Для досягнення зазначеної мети в кваліфікаційній роботі поставлено такі **завдання:**

- Дослідити еволюцію становлення податку на прибуток.
- Визначити економічну сутність податку на прибуток підприємств.
- Визначити проблемні питання оподаткування прибутку підприємств в Україні.
- Проаналізувати нормативно-правове забезпечення механізму стягнення податку на прибуток в Україні.
- Розкрити роль податку на прибуток підприємств у формуванні доходів бюджету України.
- Провести аналіз прибутковості державних та приватних підприємств.
- Дослідити зарубіжний досвід формування системи оподаткування прибутку.
- Сформулювати пропозиції щодо вдосконалення механізму стягнення податку на прибуток в Україні.

Об'єкт дослідження - система податкових відносин, що виникають між організаціями і державою при оподаткуванні прибутку.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних аспектів і практичних проблем, що існують в рамках чинного механізму оподаткування прибутку підприємств.

Методи дослідження. Теоретичною основою кваліфікаційної роботи слугували фундаментальні положення сучасної теорії фінансів щодо обґрунтування принципів та інструментарію податкового перерозподілу доходів і прибутку підприємств. У процесі виконання дослідження

використано загальнонаукові та спеціальні методи пізнання: ретроспективного аналізу – для встановлення тенденцій розвитку податку на прибуток та наукового обґрунтування його механізмів; аналізу і синтезу – для деталізації предмета дослідження та взаємопоеданого вивчення його складових; розрахунково-аналітичний – для виконання аналітичних розрахунків та оцінки ефектів від функціонування податку на прибуток; порівняння – для співставлення тенденцій розвитку податку на прибуток підприємств (корпоративного податку) в різних країнах; логічного узагальнення – для обґрунтування підходів та пропозицій щодо проектування елементів податку на прибуток; графічний і табличний – для забезпечення виконання аналізу та подання його результатів.

Інформаційною базою кваліфікаційної роботи слугували: праці вітчизняних та зарубіжних вчених, присвячені проблематиці податку на прибуток підприємств; Податковий кодекс України; статистичні дані Державного комітету статистики України; Державної податкової служби України; звіти Міністерства фінансів України та Державної казначейської служби про виконання державного бюджету.

Структура й обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (58 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 80 сторінок. Робота містить 7 таблиць, 6 рисунків.

Висновки

Розглянуті теоретичні основи походження прибутку та його оподаткування дозволяють зрозуміти економічну природу самого прибутку, а також дослідити погляди економістів на питання його оподаткування. Прибуток розглядається як потужна творча сила, що забезпечує розвиток економіки і є джерелом податкових надходжень до бюджету. У питаннях теорії оподаткування прибутку підприємств важливе значення має вибір об'єкта оподаткування. Прибуток є найбільш доцільним об'єктом оподаткування, тому що він є кінцевим результатом і головною метою підприємницької діяльності, що дозволяє активно задіяти регулюючий механізм податку.

В даний час найбільш повно реалізована фіскальна функція податку на прибуток. Він є важливим джерелом доходів державного бюджету, займаючи в них четверте місце, поступаючись лише ПДВ, податку на доходи фізичних осіб і акцизному податку.

Регулююча функція податку на прибуток реалізується через систему податкових ставок, а також через систему пільг, спрямованих на підтримку окремих сфер соціальної діяльності суспільства і стимулювання інвестиційної політики підприємств.

Розглянутий світовий досвід виявив деякі тенденції в оподаткуванні прибутку та дозволив зробити пропозиції щодо адаптації системи оподаткування прибутку в Україні до цієї системи у розвинутих країнах світу:

- встановити знижені ставки податку на прибуток підприємств для сектору малого бізнесу;
- запровадити податкові пільги для компаній, що належать до пріоритетних галузей розвитку економіки України;
- встановити фіксований мінімальний корпоративний податок.

Аналізуючи основні віхи в історичному розвитку податку на прибуток, були зроблені наступні висновки: реформування податку на прибуток відбувалося відповідно до умов розвитку економіки і в постійному пошуку

поєднання фіскальної і регулюючої функції податку на прибуток. Автором виявлено стійка тенденція зниження ставки податку, що було обумовлено метою скорочення податкового навантаження і зменшення розмірів тіньового сектора економіки.

У дипломному дослідженні були запропоновані наступні заходи щодо вдосконалення механізму обчислення податку на прибуток:

- введення регресійної шкали ставок податку на прибуток юридичний осіб;
- щорічне коригування ставок податок на прибуток у зв'язку з інфляційними процесами;
- запровадити механізм інвестиційної податкової знижки та інвестиційного податкового кредиту;
- посилити стимулюючий вплив податку на прибуток підприємств на розвиток високотехнологічних виробництв;
- обмежити застосування прискореної амортизації рамками пріоритетних напрямів структурної перебудови економіки.

Реалізація висновків і пропозицій щодо вдосконалення податку на прибуток підприємств дозволить посилити регулюючий вплив податку на прибуток на економіку і ефективно перерозподілити податкове навантаження між підприємствами різних галузей економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Асоціація платників податків України. Податкова система США [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.appu.org.ua/main2/shkola_platnyka_podatkiv/vse_pro_podatki/zarybiz_hnuydosvid/USA.html.
2. Бюджетний моніторинг: аналіз виконання бюджету за 2018 рік [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ibser.org.ua/publications/monitoringcategories/shchomisyachnyy>.
3. Варналій З. Вплив оподаткування прибутку на економічний розвиток України / З. Варналій, Д. Серебрянський // Економіка України. – 2010. – № 5. – С. 55-69.
4. Васильєва І. В. Адаптація зарубіжного досвіду в Україні прибуткового оподаткування підприємств [Електронний ресурс] / І. В. Васильєва // Збірник студентських та наукових праць – 2013. – № 2. – С. 304-312.
5. В рейтинге "Paying Taxes 2018" Украина заняла 43 место из 190 стран [Електронний ресурс] — Режим доступу: <https://business.ua/news/item/1708-v-rejtinge-paying-taxes-2018-ukraina-zanyala-43-mesto-iz-190-stran>.
6. Гайдуцький П. Податкова реформа — виклик для України / П. Гайдуцький // Дзеркало тижня. — 17.01.2017. - № 1.
7. Гаманюк О. Чи є державні підприємства менш прибутковими за приватні? // Економічна правда. – 01.03.2018.
8. Гладченко Т.Б. Поняття податкового механізму та його елементи./ Гладченко Т.Б.// Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер: Юриспруденція. - 2016 - № 21 – С.1-3.
9. Головбукх 24. Сплата податку на прибуток: авансові внески, ставка, звітний період [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.golovbukh.ua/article/215-qqq-16-m9-26-09-2016-splata-podatku-napributok>.
10. Далєвська Т. А. Податок на прибуток підприємств як інструмент наповнення бюджету [Електронний ресурс] / Т. А. Далєвська, Ю. І.

- Гороховська, В. В. Чигирин // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – №5. – С. 363-366.
11. Державна фіскальна служба України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/>.
 12. Деева Н.М., Редіна Н.І., Дулік Т.О. та ін. Оподаткування в Україні: Навч. посіб. / За ред. Н.І. Редіної. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 544 с.
 13. Дубовик О. Ю. Реалізація регулюючої функції податку на прибуток в Україні [Електронний ресурс] / О. Дубовик, Л. Генна // Науковий вісник [Одеського національного економічного університету]. – 2015. – № 3. – С. 65-77.
 14. Зарубіжний досвід побудови системи прибуткового оподаткування юридичних осіб [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=33570>.
 15. Кривицька О.Р. Сутність прибутку як економічної категорії: Еволюційний підхід і сучасне бачення / О.Р. Кривицька // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. Випуск № 7, 2012 рік. - С.8-9.
 16. Крупей Н. С. Податки і платежі: історичний аспект / Н. С. Крупей // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики: Зб. наук. праць. – 2012. – № 1(12). – С. 28-40.
 17. Кузнецова І. О. Сучасні концепції формування конкурентних стратегій підприємства / Кузнецова І. О., Кублікова Т.Б // Науковий вісник ОНЕУ. – Одеса, 2017. - № 5 (247) – С.96-106.
 18. Левченко Н. М. Систематизація методик оцінки податкового навантаження на суб'єктів господарювання / Н. М. Левченко // Сталий розвиток економіки. – 2018. – № 6. – С. 270-275.
 19. Литвиненко Я. В. Податкові системи зарубіжних країн: [Навч. посіб. для студ. вузів] / Я. В. Литвиненко, І. Д. Якушик; Міжрегіон. акад. упр. персоналом. — К., 2004. – 205 с.
 19. Майбуrow І. А. Теорія оподаткування. Просунутий курс: для магістрантів, які навчаються за спеціальностями «Фінанси і кредит», «бухгалтерського облік, аналіз і аудит »/ І. А. Майбуrow, А. М. Соколовська. - М: Юніті-Дана,

2011. - 591с.

- 20.Малініна Н.М. Система показників оцінювання ефективності оподаткування у сільському господарстві / Н.М. Малініна // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. "Економічні науки". — 2014. — Вип. 8. — С. 169—172.
- 21.Молодецька О. М. Трансформація податкової системи України [Електронний ресурс] / О. М. Молодецька, Л. А. Буркова, Т. В. Семеняка // Бухгалтерський 123 облік, аналіз та аудит. – 2016. – Вип. 2. – С. 710-714.
- 22.Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
23. Офіційний сайт Державної служби казначейства України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://treasury.gov.ua/main/uk/index>.
- 24.Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minfin.gov.ua>.
- 25.Офіційний веб-сайт проекту “Doingbusiness” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.doingbusiness.org/>
- 26.Пасько Т.О. Історичні етапи оподаткування прибутку підприємств в Україні / Т.О. Пасько, Д.В. Варемчук. - 2006 р. – С. 5-6.
- 27.Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. №2755-VI [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
- 28.Поддєрьогін А.М. Удосконалення оподаткування прибутку на основі визначення об'єкта оподаткування / А.М. Поддєрьогін, В.В. Бабіч // Фінанси України. – 2010. – № 9. – С. 71-76.
- 29.Податок на прибуток в Україні в 2019 році. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://taxoptima.com.ua/ru/content/podatok-na-pributok-v-ukrayini-v-2019-rocisthash.ikjzE7Oe.dpuf>
- 30.Про податок на прибуток підприємств і організацій: Декрет Кабінету Міністрів України від 26.12.1992 р. № 12-92 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/12-92>.

31. Папаїка О.О. Стійкість фінансових відносин і оподаткування прибутку підприємств: сутність, проблеми і перспективи. // Податки та бухгалтерський облік. – 2007. – №12. – с.43-47.
32. Податки в Україні vs країни ЄС: де платять більше? [Електронний ресурс].
- Режим доступу: <http://cost.ua/news/714-podatky-v-ukrayini-vs-krayiny-eu-de-platyat-bilshe>.
33. Податок на прибуток підприємств чи податок на виведений капітал: аналіз та рекомендації [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.ier.com.ua/ua/publications/consultancy_work?pid=5642.
34. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджено наказом Міністерства фінансів від 31.03.99 р. № 87.
35. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджено наказом Міністерства фінансів від 27.04.2000 р. № 92.
36. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід», затверджено наказом Міністерства фінансів від 29.11.99 р. № 290.
37. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» затверджено наказом Міністерства фінансів від 31.12.99 р. № 318.
38. Соколовська А.М. Шляхи реформування податкової системи України // Фінанси України. – 2014. – №. 12. – С. 103-121.
39. Самуельсон П. Е. Макроекономіка: пров. з англ. / П. Е. Самуельсон, В. Д. Нордхаус. - М. 1: Вільямс. - 2009. - 592 с.
40. Серебрянський Д.М., Мельничук Г.С. До питання запровадження інвестиційної податкової знижки в Україні // Фінанси України. – 2012. - № 3. – С. 45-59.
41. Соколовська В.В. Історичні аспекти становлення податку на прибуток в Україні. / Соколовська В.В. // 2015. – С. 1-4.
42. Сіліна І.В. Процес становлення нормативно-правової бази податку на прибуток в Україні / Сіліна І.В. // Економічний простір. - 2015. - №101. - С. 161-163.

43. Скрипник М. І. Соціально-економічна сутність категорії «прибуток підприємства» [Електронний ресурс] / М. І. Скрипник, Н. С. Кострубіцька // Збірник наукових праць Державного економіко-технологічного університету транспорту. Сер. :Економіка і управління. – 2013. – Вип. 25. – С. 287-296.
44. Сидорович М. Я. Особливості моделювання надходжень податку на прибуток підприємств на сучасному етапі розвитку фінансової системи України [Електронний ресурс] / М. Я. Сидорович // Наук. зап. НаУКМА. Сер. Екон. науки. – 2010. – Т. 107. – С. 78-85.
45. Сторожук О.В. Податок на прибуток підприємств: вітчизняний та зарубіжний досвід [Електронний ресурс] / О. В. Сторожук, Ю. В. Панура // Науковий вісник Національного університету державної податкової служби України (економіка, право). – 2013. – №3. – С. 191-196.
46. Тулуш Л.Д., Скітецька І.М.. Оподаткування прибутку підприємств: практика застосування в Україні / Тулуш Л.Д., Скітецька І.М.//Університет економіки і права. «Молодий вчений» • № 3 (43) • березень, 2017 р. – С.860-863.
47. Таптунова І.Л. Трансформація податку на прибуток підприємств у податок на виведений капітал. — Європейський інформаційно дослідницький центр, 2016 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://euinfocenter.rada.gov.ua/uploads/documents/28909.pdf>.
48. Тімарцев О. Ю. Методичний підхід до аналізу виконання плану податкових доходів бюджету [Електронний ресурс] / О. Ю. Тімарцев // ВІСНИК Донецького національного університету економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського. – 2012. – №3. – С. 316-321.
49. Уор М. Хасси, Дональд С. Любик. Основы мирового налогового кодекса с комментариями. – Вирджиния, 1996. – 320 с.
50. Філоненко Г. Г. Сліди ухилення від сплати податку на прибуток [Текст] / Г. Г. Філоненко // Ученые записки Таврического национального университета

- им. В. И. Вернадского. Серия «Юридические науки». – 2013. – № 1. – С. 454-458.
51. Хомутенко В.П., Хомутенко А.В. Фіскальна ефективність податку на прибуток підприємств в Україні. / В.П. Хомутенко, А.В. Хомутенко // Економіка та держава .- № 2. - 2017. - С. 61-65.
52. Хомутенко В.П. Фрагментарний аналіз механізму дії регулюючої функції податку на прибуток підприємств в Україні / В.П. Хомутенко, А.В. Хомутенко // *Evropskycasopisekonomiky a managementu*. — № 1. — 2017. — С. 5-17.
53. Черевата Р. Ю. Прогнозування надходжень податку на прибуток підприємств методом кореляційно-регресійного аналізу [Електронний ресурс] / Р. Ю. Черевата // Економічні науки. Серія :Облік і фінанси. – 2014. – Вип. 11(1). – С. 298-306.
54. Швабій К., Серебрянський Д. Інвестиційні стимули в механізмі оподаткування прибутку підприємств в Україні / К. Швабій, Д. Серебрянський // Економіка України. – 2007. – №. 7. – С. 54-62.
55. Шорохова Ю. С. Історія виникнення податку на прибуток підприємств на теренах України / Шорохова Ю. С. // Проблеми законності. – 2015. – Вип. 128. – С. 112-118.
56. Якимова А.М., Прищеп О.В. Вітчизняний та зарубіжний досвід справляння податку на прибуток підприємств [Електронний ресурс]: Економіка і регіон. – 2012. – № 3. – С. 211-215.
57. DKLex CONSULTING GROUP. Налог на прибыль в Эстонии [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dklex.ee/practicalinformation/estonia/zakonodatelstvo-estonia/nalogooblozhenie-estonia/nalog-napribyl-estonia.html>.
58. Tax Foundation. Estonia has the Most Competitive Tax System in the OECD [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://taxfoundation.org/blog/estoniahas-most-competitive-tax-system-oecd>.